

پاسخ سوالات متن درس سوم

❖ هم اندیشی کنید صفحه ۲۲

- الف) قانون گریزی یکی از مسایل اجتماعی جامعه ایران است که در سطوح مختلف (نظام های اجتماعی - کنش اجتماعی افراد) وجود دارد. برخی عوامل موثر بر مساله قانون گریزی عبارت اند از:
- ۱- ضعف فرایند جامعه پذیری در آموزش قانون گرایی به عنوان یک ارزش اجتماعی (مرحله تبلیغ و اقناع)
  - ۲- ضعف در فرایند کنترل اجتماعی (نظارت و مجازات)
  - ۳- عدم هماهنگی برخی قوانین موجود با نیازهای جامعه
  - ۴- فقدان یا کمبود قانون در برخی حوزه ها
  - ۵- ناهماهنگی سازمان ها در اجرای قانون (اختلال کارکردی)
  - ۶- و...

نکته: قانون به معنای مجموعه قواعد رسمی و مکتوب در یک کشور که دارای ضمانت اجرا از سوی نظام سیاسی است و نقض آن با مجازات مشخص همراه است و باید برای همه افراد جامعه به شکل یکسان اجرا شود. قانون در این معنا، پدیده ای جدید و مربوط به دوران مدرن است. لذا تمام جوامعی که قانون و سیستم قضایی جدید را الگوبرداری کردند با مساله قانون گریزی یا چالش هایی در نهادینه کردن قانون مواجه هستند.

(ب) قواعد غیررسمی، آن دسته از هنجارهای اجتماعی هستند که در قالب آداب اجتماعی، عرف، سنت، رسوم اجتماعی، مناسک و... نمودار شوند. مثلا رعایت آداب معاشرت و...

❖ گفتگو کنید صفحه ۲۵

میزان بیکاری و عوامل نام برده شده در فعالیت مانند میزان مهارت دانش آموختگان، رکود اقتصادی و ... قابل اندازه گیری هستند. در نتیجه می توان ارتباط آن ها را با روش های کمی و آماری مورد مطالعه قرار داد. اگر حالت های زیر را فرض بگیریم می توانیم ادعا کنیم بین پدیده ها هم تغییری وجود دارد: به طور مثال:

با کاهش رکود اقتصادی، میزان بیکاری کاهش یابد.

با افزایش واردات بی رویه، میزان بیکاری افزایش یابد.

با افزایش میزان دانش و مهارت دانش آموختگان، میزان بیکاری کاهش یابد.

نکته: هم تغییری به معنای همبستگی بین پدیده های اجتماعی است. به طور مثال اگر دو متغیر اجتماعی با هم افزایش یابند یا با هم کاهش یابند (همبستگی مستقیم) یا با افزایش یکی، دیگری کاهش یابد (همبستگی معکوس) می توان از هم تغییری صحبت کرد.

❖ تامل کنید صفحه ۳۰

الف) تفاوت جامعه (پدیده های اجتماعی) و جهان طبیعی (موجودات طبیعی)

۱- پدیده های اجتماعی در جامعه از طریق کنش اجتماعی انسان ها به وجود آمده اند. اما جهان طبیعی، توسط موجودات طبیعی پدید نیامده است.

۲- در جامعه انسانی، پدیده های اجتماعی معنادار هستند اما موجودات طبیعی معنادار نیستند.

۳- در جامعه انسانی، قواعد اجتماعی توسط انسان دچار تحول و تغییر می شوند اما قوانین جهان طبیعی؛ جهانی و ثابت هستند و تغییر نمی یابد.

۲- جوامع انسانی بر خلاف جهان طبیعی از تنوع و تفاوت زیاد برخوردار هستند نظیر وجود فرهنگ های مختلف

۲- نظم موجود در جوامع انسانی اعتباری است اما نظم جهان طبیعی، تکوینی است.

(ب) خیر. روش های علوم طبیعی که محدود به روش حسی و تجربی است نمی تواند تمام ابعاد کنش اجتماعی انسان را مورد توجه قرار دهد.

(پ) بله. برای توضیح تفاوت های جامعه انسانی و موجودات طبیعی به رویکردهای دیگر مانند جامعه شناسی تفسیری و... نیاز است. مطالعه پدیده های اجتماعی با روش های تحقیق متعدد (کمی و کیفی) به شناخت جامع تری می انجامد.